

LAAFIA KOANBADIEGU

BULICINA FASO

Taanma - Findima - Teginma

**BULICINA MI JEDAGIDIMA
YANJAGILI MASIENKAAMA TILI
A TUONSOANCAGA PO
LENI LI TUONA BOGINLI TILI**

Cinii 2021

**BULICINA MI JEDAGIDIMA YANJAGILI MASIENKAAMA
TILI A TUONSOANCAGA PO
LENI LI TUONA BOGINLI TILI**

Cinii 2021

LI TILI MAYULA

A YEKOABA BUNDIMA	2
CICILI MABUALI : LI YANJAGILI TILI MASIENKAAMA	3
I. YAALA YAA PO KE BI DIANI YAA TILI TIE NE	3
II. MI JEDAGIDIMA YANJAGILI TILI (PNMN) TUONA N BOGINI KI BAA SOANI MAAMA	4
II.1. Yaa tuonsoanbuoli n baa yaa lienni	5
II.2. Mi jedagidima pakiciama	5
III. LI YANJAGILI TILI MAYULA	6
III.1. Mi jedagidima yanjagili tili a tuonsoancaga po n ñii yaala po	6
III.2. Li yanjagili tili ne n bua ki pundi naani	7
III.3. Ban jagi ki sieni yaa sanbila a tuona gobidima po	7
III.4. Li yanjagili tili tuona n baa ñoadi maama	7
IV. A TUONA SOANMA, A HOADIDIIDIMA LENI A BIIGIMA BOGINLI	9
IV.1. Li boginli li yanjagili tuona soanma po	9
IV.2. Li boginli mi jedagidima yanjagili mi diema nni (PNMN) tuona ñoadidiidima leni a biigima po	11
IV.3. Mi jedagidima yanjagili (PNMN) tuona ligi baama (taanma) boginli	12
IV.4. Yaa poado n baa fidi ki cua mi jedagidima yanjagili (PNMN) tuona soanma po	12
LI MABUALIELI : MI JEDAGIDIMA TUONA BOGINMA TILI A TUONCAGA PO MASIENKAAMA 2020 KI GEDI 2024	13
I. A TUONA ñOADIMA SANBILA, TIN LINGI YAALA A TUONA SOANMA PUOLI	13
I.1. A tuona ñoadima sanbila	13
II. MI JEDAGIDIMA TUONA BOGINMA A TUONCAGA PO LIGI	20
III. TIN BAA KUBI YAA LANBONA	20
IV. YAA TUONJAALI N YII « RIGHT TO GROW/BIGA KULI PIA U SANU KI YABIDI » MIABU	21

A YEKOABA BUNDIMA

PTME : ki bogini maama ke binaa kan puoni o biga SIDA yianu

PCIMA : Ti jepoadi yianu yu n bia buuma cain

PCIME : Ki biga yiani kuli buuma.

ANJE : Li biɲaandili leni ki bicegidiga dinma.

WASH : Mi ñima, ku ɲangu leni u kaanu ɲamu tuonsanbili

STAN : A tuona diidima leni a gobidima cagili

CNCN : Mi jedagidima cagicianli mi diema nni

CRCN : Mi jedagidima cagili Resion nni

PNMN : Mi jedagidima yanjagili a tuoncaga po tili

PSNM : Li yanjagili tuona boginli tili

PLD : Dojaali findima tuona boginma tili

PCD : Kominni findima tuona boginla tili

PRD : Resion findima tuona boginma tili

PAI : Li binli tuona boginli tili

ATPC : U dogu niba n tugi bi yekaanu hamu tuona kuli yuli

TPI : A puotugipunba buuma bontani.

CPS : Lotodiebiga

VIH : Sida yianu

ONG : Tuoncagicianli ke laa tie baalo

OSC : Yaa tuoncaga n ki tie baalo

OBC : A dobila nni tuoncaga

PTF : Yaa todikaaba n tendi i ligi leni mi banma

PEC : A yiama buuma

FS : Laafia tuonsoandiedi

ASBC : A dobila nni lotobila

PNDES : Bulicina findima tuona boginli ticianli

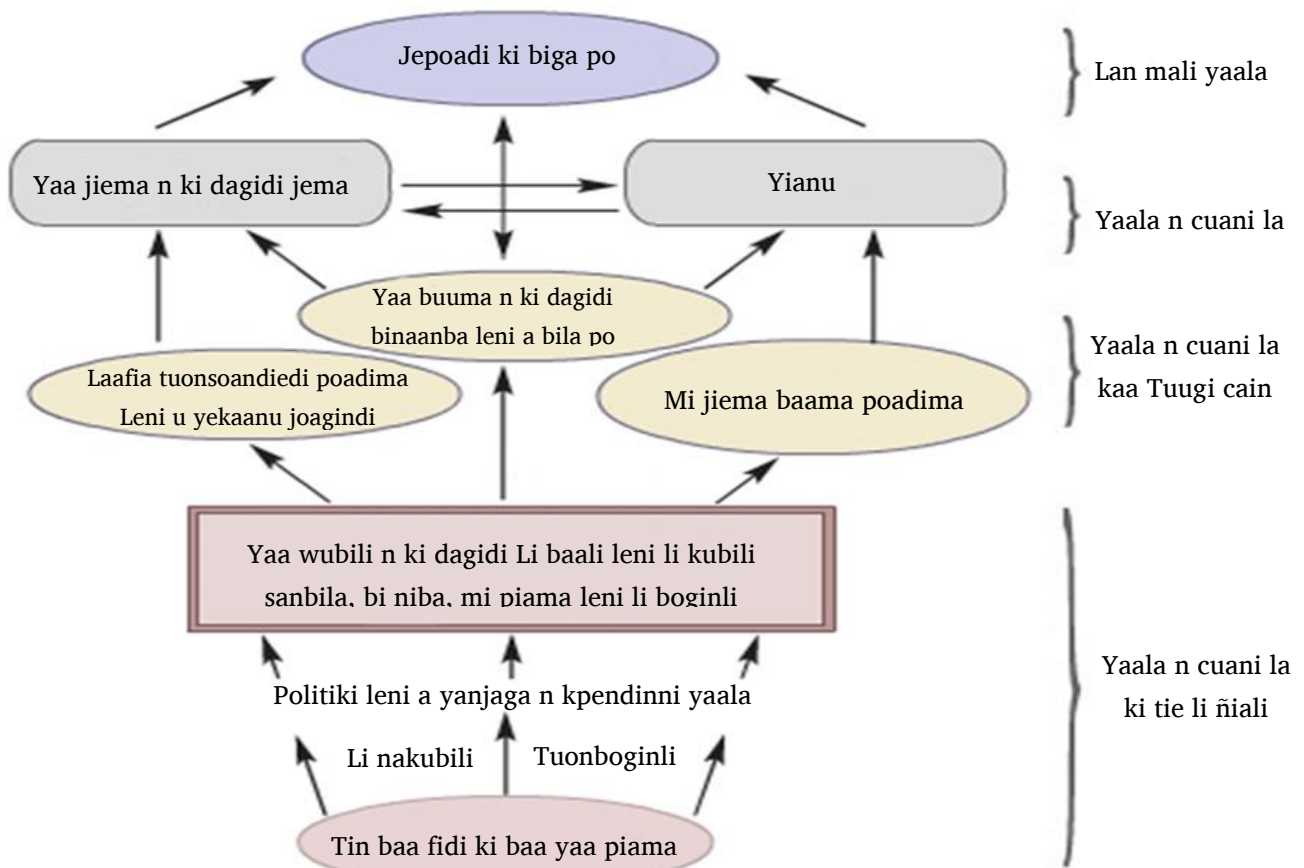
CICILI MABUALI : LI YANJAGILI TILI MASIENKAAMA

I. YAALA YAA PO KE BI DIANI YAA TILI TIE NE

Bulicina Faso niyoma coali tie niba 20 244 079 ke mi pilima kani mo binli kuli niba kobiga siiga kuli niba 3,1 % n yen pugini nani yaa tuonsoandiegu n diidi bi niba coali leni bi nakabuli ke bi yi gu INSD, RGPH n biigi ki bigini yaala 2018¹ binli po. Laa niyoma siiga kobiga siiga kuli 52 % tie puoba ke laa puoba siiga 24 % tie yaaba n da baa fidi ki maa. Mi niyoma yeni siiga bi nipanba n yabi ki cie, 47,6 % kuli tie yaa nipanba n ki pundi bina 15 leni 17,8 % mo tie yaaba n ki pundi bina 5. Bu kpaabu, li yanwubili leni ki tinga nni piama (wula, kudi...) n tie u dogu findima tuona ñiali. Ba ke bu kpaabu n tie n yaa tuonli n tugi yuli u dogu nakubili nni, u dogu ki da fidi ki pundi li jeeguoli dagidima ki go pia a paka yogunu kuli yaa jiema n ye yeni ñamu po.

Yaa bina n juodi nne, mi jedagidima ñanbidi ki pugidi, ama li da li baa ki tie pakicianli yo u dogu po. Lani yaa po, li binli 2019², ti yaa taa yaa bila n ki pundi bina 5, bila 4 siiga kuli ti baa sua ke biyenga (1) findima ki dagidi lan bili maama (bila 100 siiga 25,4 %), bila 100 siiga 17,3 % kpiagu ki yabi ki dagidi leni lan bili maama leni bi bina po leni bila 100 siiga 8,1 % bi kpiagu ki yabi ki dagidi leni lan bili maama bi sedima po. Yaala n go pugidi, yaala n ye mi jiema nni ki todi o nisaalo findima poadima ye boncianla leni mi soama poadima yiani co yaa puoba n ye ti madi sanu nni 100 siiga 62%. Yaa bila n ki pundi bina 5, bila 10 siiga yaala n cie bila 8 kuli yen co mi soapoadima yiani. Yaa bila n pundi ki kua u cogu mo bila 100 siiga bila 7 % yen cuo mi soapoadima yiani. Bonla boncianla n kpendi nni ti jepoadi yianu. Lani n tie yaali yaali jiema, ki yaa buu yaali yaali, li nakubili leni bi niba tuada kani leni ku maasuagu tuona. Ku maasuagu tuona n tie li ñiali yaala n tie yaa jiema n ki dagidi o nisaalo po ke lan baa cuani yaa poado mo tie ti gbamanpoadi. Laa tuada nannana n tie ki yedi ke mi jetianma tie kuale a puomaada leni a biwaala po.

Ti jepoadi sanbila maalima nannanli

Nannanli 1 ti jepoadi sanbila maalima nannanli (UNICEF/SCN.90)

Ki fidi ki koani leni ti jepoadi se yaa tuonjaana leni yaa tuonsoanba n tuuni mi jedagidima sanbili nni kuli n taani ñoabu bi tuona nni. Lani yaa po, bi taani ki diani mi jedagidima yanjagili tili a tuonsoanjaana kuli po ke li baa soani ki cili li binli 2020 ki gedi 2029 binli. La yanjagili tili n lingi yaala tie ki ñanbi ki pugini mi niyoma jiema, yaala n ban cie tie bi puoba, a bila leni a tadima ke li baa yaa yegi leni yaa tuonjaana kuli n tuuni mi jedagidima nni tuona.

Mi jedagidima tuonjaana n nua yaa tuonbuoli tie : mi jiema dagidima bi niba kuli po, li laafiali, mi ñima, ku ñangu leni u kaanu ñamu, u cogu, mi niñingbadima leni yaa tuonbuoli kuli n baa todi mi jedagidima po.

II. MI JEDAGIDIMA YANJAGILI TILI (PNMN) TUONA N BOGINI KI BAA SOANI MAAMA

Ban yii yaa bali maama tili Dekire N°2008-003/PRES/PM/MS/MAHRH/MASSN/MEF ke bi diani li 2008 binli ciyendo dana 10 ke li doagidi mi jedagidima cagicianli mi diema nni (CNCN) kaanma, li tuona, yaaba n baa yaa ye lienni, lin boginima maama leni lin baa yaa cuoni maama yeni, n waani mi jedagidima tuona boginma leni a gobidima n baa yaa

tuuni maama. Laa bali maama tili doagidi ki waani yaa koanbadiedi leni yaa tuonsoancagibuoli n baa yaa tuuni mi jedagidima sanbili nni.

II.1. Yaa tuonsoanbuoli n baa yaa lienni

Tin baa fidi ki coadi yaa tuonsoanbuoli lani yaa po :

❖ Baalo koanbadiedi :

- Laafia koanbadiegu
- Bu kpaabu koanbadiegu
- Li yanwubili koanbadiegu
- Mi ñima koanbadiegu
- Ti gaanilindima leni ku tingbangu koanbadiegu
- U cogu leni mi bangima koanbadiegu
- Mi niñingbadima koanbadiegu

❖ Yaa koanbadiedi n go tuuni ki todi :

- Mi diema gobidima koanbadiegu (MATD) ke li baa yaa yegi leni komininba
- U kpendu koanbadiegu
- I laabaali tenma koanbadiegu
- Ku jeligu leni u gbannansaagu koanbadiegu
- Mi diema guudima koanbadiegu
- Ku maasuagu koanbadiegu

❖ A tuonsoancaga leni a tuonjaana :

- U kpendu tuonsoandiedi yaala n tie niyendiyendo tuonli yaaba n tuuni leni mi jedagidima leni mi jiema sanbila.
- komininba baa yaa caa a taana mi jedagidima boeli po ki go tuuni yaa tuona n tie mi jedagidima po bi tuona boginma tila nni (PLD).
- Yaa todikaaba n tendi i ligi leni mi banma (PTF).
- A tuoncagibila cagicianli ban yii yaali Sikalingi cagili (SUN) : yaa caga n ki tie baalo, yaaba n tiendi mi lingima mi bangima po, depitenba cagili, li ñandunli cagicianli Nasion Uni, bi todikaaba leni a kpendicaga

II.2. Mi jedagidima pakiciama

A tuona boncianla n baa soani lan ki fidi ki todi mi jedagidima ñanbipuginma mi niyoma po. Lani n tie :

- Ki soani ki pugini ki koani leni yaa jepoadi n bia,
- Ki soani ki soani ki koani leni yaa poadima n ye mi jiema nni o nisaalo findima po,

- Ki tieni i tundi resion 13 nni yaala n tie ki bipanga (canpandiga) leni ki biwaaga jiema,
- Ki soani ki pugini ki koani leni mi soama poadima yianu ki go njanbi ki pugini binaanba jiema po,
- Yua kuli n fidi ki baa mi ñinjanma leni u kaanu njanu,
- Ki todi mi yebediludikaama leni bi niba pakiciama kubili po,
- A bonpola cogu leni bi sedijuodima u cogu nni kuli leni o pua sienu li nakubili leni wan pia yaa sani o yema nni njanbipuginma,
- Mi jedagidima tuona gobidima njanbipuginma.

III. LI YANJAGILI TILI MAYULA

Mi jedagidima yanjagili tili (PNMN) ne tie bina piiga (10) po yo ki baa cili 2020 ki gedi 2029 yogunu.

III.1. Mi jedagidima yanjagili tili a tuonsoancaga po n ñii yaala po

Mi jedagidima yanjagili tili a tuonsoancaga po ñii kaanciamita po, li njanunli kuli po, mi niboandiema boagidima leni mi niboandiema ki ban juodi leni Bulicina diema.

- Yaala n tie li njanunli nni

Yaala n tie li njanunli nni, li pia lan bili yaa sanbila leni yaa mabilikaama tila ke i dogi kuli tuo ki njoadi mi jedagidima tuona po. Ti baa fidi ki coadi Sikaning cagili (SUN), li njanunli cagicianli (ONU) tibilikaali 2030 po, li njanunli nni ban baa soani yaaba yaa po ne leni li binli 2025.

- Yaala n tie mi niboandiema boagidima leni mi niboandiema nni

A sanbila leni mabilikaama boncianla jagi ki bili ki go gobidi i dogi ñoaniani yaala n tie mi jedagidima po. Lani n tie mi niboandiema cagicianli (Inion Afrikenni) tibilikaali ne leni 2063 po, mi niboandiema n diani yaa yanjagili tili mi jedagidima po ke li tie 2015 ki gedi 2025, mi niboandiema nintuali dogi yanjagikaali tili laafia po.

- Yaala n tie ti diema nni

Mi jedagidima tuonbuoli nua a tuoncaga leni koanbadiedi boncianla. Yaa tuoncagili n baa fidi ki todi kuli pia o yanjagili tibiga ke lienni pia yaa mayula n tuugi leni mi jedagidima ki todi ki pugini li yanjagitili ne gbamanu. Lani n tie, Bulicina n diani yaa tili li nakubili leni u dogu findima po (PENDESI/PNDES), a tuoncaga n diani yaa yanjagitibila ke li baa todi mi jedagidima po.

III.2. Li yanjagili tili ne n bua ki pundi naani

Ne leni li binli 2029, yaa niba n ye Bulicina nni kuli n baa yaa jedagidima n nani ki cie³ leni yaa yema leni yaa nakubili n dagidi u dogu findima yaama n pia li miafoagili.

III.3. Ban jagi ki sieni yaa sanbila a tuona gobidima po

Sanbimoananaa¹ (4) n baa yaa gobidi mi jedagidima yanjagili tili a tuonsoancaga po:

- **Ki da paadi ki n̄aa oba kuli** : li lingi lan baa tieni maama ki yaa tiadi bi niba kuli po leni bi niba kuli n taani bi nii a tuona soanma (baalo yaaba, kpenkpenda, niba caga, a cagibila) yaaba n baa taani ki soani mi jedagidima n̄anbipuginma Bulicina Faso diema nni.
- **Ki guani ki togidi bi niba yin soani yaala** : Li tie bi tuonsoanba kuli n baa taa yaa jagili ki yen guani ki togidi mi niyoma ban tuuni yaala, ti jigidi n tieni bi siiga.
- **Ki yaa faami i nicagibuoli kuli po** : laa sanbili tie ki tiadi a tuona gandima yogunu bi puoba, bi jaba, a tadima bonbuakaala lan todi mi jedagidima n̄anbipuginma mi diema nni.
- **Mi daginma** : mi kpaagi ki diidi ki baa n̄anbi yaa paadima n bi ye i nicagibuoli siiga (jaba – puoba, dociamu nni – dobiga, piada – luoda, buolamu yu n wa – yaa buolu n yabi...) mi todima po.

III.4. Li yanjagili tili tuona n baa n̄oadi maama

Li naa yanjagili tili (PNMN) n lingi yaala tie ki n̄anbi ki pugini mi niyoma jiema, yaala n ban cie bi puoba, a bila leni a tadima ke li baa yaa yegi leni yaa tuonjaana kuli n tuuni mi jadagidima nni tuona.

La yanjagili tili (PNMN) tuona soanma puoli lan baa maa yaala tie : mi jedagidima mi niyoma kuli po yaala n ba cie bi puoba leni a bila n̄anbi ki pugini.

Mi jedagidima yanjagili tili (PNMN) 2020 ki gedi 2029 n baa soani yaaba yaa po mi diema nni.

MAALIMA	Lan se naani 2018 po	Lan bua ki pundi naani 2024 po	Lan bua ki pundi naani 2029 po

¹Yaa jedagidima n nani ki cie tie « Yaa nisaalo gbannanbili n tiegi ki wangi ke poadi ki ye o jiema, yaala n ye mi jiema nni ki todi o nisaalo findima leni ti gnnnandi n pia yaa paalu ki baa fidi ki wudi (bedi) tin gaa yaa jiema leni ki fidi ki soani leni yaala n ye mi niinni bonjanla

Yaa jepoadi n ki gbendi	25,4 %	20 %	15%
Yaa jepoadi n bia	8,1 %	Laa pundi 5 %	Laa pundi 5 %
U kpiagu yaa wa ti madi yogunu	9,7 %	9,5 %	7 %
Li biiṅaanli leni binaa biili bebe	55,8 %	69 %	80 %
Mi jiema tenikaalima yaa bila n pia ṅmaali 6 ki gedi 23 po	24,6 %	27,5 %	30 %
Ti jepoadi koanli tuona (PCIMA) n taa yaaba coali	78,1 % (MAS) 30,5 % (MAM)	87,3 % (MAS) 50,1 % (MAM)	95 % (MAS) 70 % (MAM)

A tuona boginma po li pia tuonsoansanbilamuu (05) ke tuonsoansanbili mo kuli pia tin lingi yaala bonlilie (02).

Tuonsoansanbili 1 : Mi jepoadima wadima

Binli kuli yaa jepoadi n ki gbendi n co yaa bila ke baa pundi bina 5 Bulicina nni coali cie miliyon bonyendo.

Ki fidi ki wadi yaa bila n ye ti jepoadi fala nni, se baalo koanbadiedi yaadi n tuuni laa sanbili nni kuli n kuani bi nii lienni.

Tin lingi yaala 1 : Ki soani ki pugini mi niyoma jiema tuonṅama yaala n ban cie o puotugipunbo, ki canpandiga leni ki bicegidiga.

Tin lingi yaala 2 : Ki pugini mi todima yaala n tie yaa jepoadi n bia po, lan tandi ki yabidi ki go yaa ṅani.

Tuonsoansanbili 2 : Yaala n ye mi jiema nni ki todi o nisaalo findima poadima wadima

Yaala n ye mi jiema nni ki todi o nisaalo findima tie vitamindinba (vitaminni A, asiti foliki) leni mi yaama (feri, iode yaama). Ki koani leni yaala n ye mi jiema nni ki todi o nisaalo findima poadima tie bonmoanle ki fidi ki paadi ti jepoadi.

Tin lingi yaala 1 : Ki wadi vitaminni A, iode yaama leni kalisiomi (jiama) poadima

Tin lingi yaala 2 : Ki wadi mi soapoadima yiani a puotugipunba, a bonpuocegida, yaa bila n ki pundi bina 5 leni yaa bila n pundi ki kua u cogu.

Tuonsoansanbili 3 : Ki soani ki koani ki pugini mi jekandikaama yiani leni yaa yiani n ki gbendi ki naa tie yianpuodike ki yegi leni mi jedagidima

Mi jekandikaama tie ki yaa di yaa yogunu kuli boncianla ki mibidi (pendi) ti gbannandi n bi bua yaa bianu (yaa tuonsoandiegu n diidi li nandunli laafialo OMS n bili yaala). Yaa yiani n ye yogunu kuli naa tie yianpuodike (diabeti, hipertansion) ke i nua leni mi jedagidima tie yaa yiani n nani yaa jiema n ki dagidi kane, nani sikidi jiema boncianla, mi yaama , yaa jiema n pia mi kpama leni bontoala.

Tin lingi yaala 1 : Ki soani ki pugini mi jedagidima tuonhama leni mi yehanma

Tin lingi yaala 2 : Ki nanbi ki pugini yaa todima n ye mi buuma kani yaala n tie yaa yiani n ki puodi ki yegi mi jedagidima po.

Tuonsoansanbili 4 : Ki pugini mi jiema laafialo kubima

Yaa tuonsoansanbili tie mi jiema laafialo po bua ki soani yogunu kuli leni i tuonsoanbuoli boncianla, lan todi yaa jiema n nani mi jiema po n yaa ye.

Mi jiema laafialo bua ki yedi ki yaa pia mi jenanma, yaama n ki pia joagindi, ki dagidi ki cili ban koni ma naani, ki pundi mi nanbima kaanu, ki da sundi mi tugima leni mi bilima.

Tin lingi yaala 1 : Ki soani ki pugini mi jiema laafialo bali mabilikaama yaama n gobidi laa sanbili

Tin lingi yaala 2 : Ki todi mi jiema laafialo guudima tuona soanma

Tuonsoansanbili 5 : Ki soani mi jedagidima tuona gobidima nanbipuginma

Mi jedagidima tuona gobidima tie mi gobidima, mi noadidiidima, mi biigima, bu miabu leni ti tuonsoantiadi taanma a tuoncaga buoli kuli siiga.

Tin lingi yaala 1 : Ki nanbi ki pugini mi jedagidima tuona gobidima sanbili.

Tin lingi yaala 2 : Ki soani ki pugini yaa tuonjaana n tiendi mi lingima lan todi tin baa ki pundi tin bua naani mi jedagidima po.

IV. A TUONA SOANMA, A HOADIDIIDIMA LENI A BIIGIMA BOGINLI

IV.1. Li boginli li yanjagili tuona soanma po

➤ **A tuona soanma sanbila**

Mi jedagidima yanjagili tuona soanma po, a tuoncaga baa diani bi tuona boginli tila binamuumuu po yo ki yaa tuuni. Mi jedagidima yanjagili tuona ticianli yaali n tie li binli 2020 ki gedi 2024 baa boagidi boagidi ki diani binli kuli leni yaa tuona n baa soani boginli tili nni. Yaa tili n baa yaa cangi li mo tie, i laabaali paabu leni bu miabu ticianli yaala n tie mi jedagidima po.

Yaala n tie resion po, a tuona soanma baa yaa yegi leni yaa tuoncaga n ye li po, nani resion leni kominni tuona boginli ticiama (PLD, PCD, PRD).

➤ **Yaaba n baa soani a tuona**

Tuonsoanba boncianla baa kuani bi nii mi jedagidima yanjagili (PNMN) tuona soanma nni. Lani n tie :

• **Baalo, o tuonli tie :**

- Ki moandi ki bogini a tuona n baa soani naankani n yaa dagidi mi jedagidima tuona soanma po ;
- Li tuonli soanma po bonbuakaala taanma (I ligi, ti tiadi leni bi niba).
- Baalo tuonsoancaga ya n ye a dojaana nni n baa soani a tuona.

• **Kominninba, bi todima baa yaa tie :**

- Ki tiadi ki kuani mi jedagidima tuona bi tuona boginma tila nni (PCD, PAI, PRD...),
- Li tuonli soanma bonbuakaala taanma nani i ligi, ti tiadi leni bi niba.
- Ki yaa bogidi ki go gobidi yaa tuonsoancaga n tuuni mi jedagidima taana,
- Ki todi a tuona soanma a dojaana nni nani: i laabali tenma, i tundi tuona. Mi niyoma baa gbadi mi jedagidima tuona paka leni lan bogini maama i kaani kuli (konseyi resionalli, kominninba, a caga leni yaaba n baa li todima) leni yaala n go ye ki todi mi jedagidima tuona sanbili nni.

• **A kpenkpenda, bi tuonli tie :**

- Ki moandi ki todi yaa bonjekaala n nani ki dagidi n yaa ye : yaa kpama n pia vitaminni A, yaa yoma n pia feri bi asiti foliki leni a bila yoma yaama n nani, mi jiema tagima tuona,
- Ki taani ki todi i ligi a tuontiam po ki go yaa caa a taana li boeli po,
- Mi bangima, mi todima leni i tundi.

• **Yaa tuoncaga n ki tie baalo (OSC), bi baa todi :**

- I ligi todima mi jedagidima tuontiam po,
- Mi bangima leni i tundi bi tuonsoanba po,
- A taana leni yaa tuonsoanba n ye lienni,
- A tuona soanma diidima leni a biigima.

- **Bi todikaaba**, bi tuonli tie :
  - Ki todi bi tuonsoanba boginli leni mi banma puginma a tuona po,
  - Li tuonli soanma bonbuakaala taanma.
- **Ban baa todi yaaba** : bi tuonli tie ki kuani bi nii a tuona boginma leni a soanma nni ke li yegi leni komininba tuona boginli tila.

A tuona gobidima caga

Mi jedagidima yanjagili (PNMN) tuona soanma leni a noadidiidima po, li bili cagibuolitaa (03). Lani n tie :

- **Mi jedagidima cagicianli mi diema nni (CNCN)** : li tie yaa cagili n taani a jagiciama ki tuugi leni laafia koanbadiegu. O puuni u sanu a jaga po ki go tendi i tundi mi jedagidima yanjagili tuona soanma po.
- **Yaala n tie resion po, li pia mi jedagidima cagili (CRCN)** ke li taani a jaga mi jedagidima tuona po. Yaala n go pugidi, yaa caga kuli n sieni ki kadi ki boe mi jedagidima po, tie yaa kaani ke bi baa boagidi leni yaba bi banma, ki yaa diidi ban soani yaa tuona mi jedagidima po n mali yaala.
- **A tuonbanda cagili** : Laa cagili tuonli tie ki bogini a tuona gobidima, a pegidima, a taana gobidima leni mi jedagidima cagicianli mi diema nni (CNCN) boginli.
- **A tuona soanma cagili** : Laa cagili baa taani leni ban yii yaa cagili STAN2 leni laafia koanbadiegu ki yaa gobidi mi jedagidima tuona.

IV.2. Li boginli mi jedagidima yanjagili mi diema nni (PNMN) tuona noadidiidima leni a biigima po

Yaa tuonsoancaga n tuuni mi jedagidima tuona n baa yaa die mi jedagidima yanjagili mi diema nni noadidiidima leni li biigima.

Yaala n tie a tuona jagisienma po, a tuona biiga tugi ban yi yaa cagili STAN yuli po leni resionba po mo, laafia koanbadiegu tuonsoancaga ya n ye li kani.

Ban gandi yaaba ke bi tugi mi jedagidima tuona yuli n baa yaa tuuni a tuona laabaali cenli po.

Mi biigima tuonsoantiadi tie :

- Mi jedagidima yanjagili tiñiali (kadri losiki),

---

² Ki duoni ki ban tugini li cagili leni Bulicina Faso yudaano tuonsoandiegu kani li binli 2021 cilele o dana 14.

- A tuona ɲoadidiidima leni a biigima tili/Yaa tili n wangi li tuonli soanma gbamanu,
- Binli kuli tiwaankaali mi jedagidima yanjagili (PSMN) po,
- Mi jedagidima cagicianli mi diema nni (CNCN) leni resion cagili (CRCN) n yaa gobidi ki go diidi a tuona soanma.

IV.3. Mi jedagidima yanjagili (PNMN) tuona ligi baama (taanma) boginli

Yaa tuonsoancaga n taa li baanli nni kuli baa todi mi jedagidima yanjagili (PNMN) tuona ligi baama po.

- ❖ **Baalo n baa todi yaala** : o tuona ligi boginli tili (bidise)nni yo ke o baa diani yaa ligi n baa todi mi jedagidima po leni yaa tuona n baa sii mi jedagidima po.
- ❖ **A kpenkpenda n baa todi yaala** : li baa yaa tie yaa kpama n pia vitaminni A, yaa yoma n pia feri bi asiti foliki leni a bila yoma yaama n ɲani...
- ❖ **Kominninba n baa todi yaala** : Bi todima baa yaa tie li tuonli bonbuakaala taanma nani bi niba, ti tiadi leni i ligi. Ki todi i laabali tenma leni i tundi tuona soanma.
- ❖ **Bi todikaaba leni a cagiciama n baa todi yaala** : Li tie i ligi tenma a tuonciamma boginma leni a soanma po.

IV.4. Yaa poado n baa fidi ki cua mi jedagidima yanjagili (PNMN) tuona soanma po

Yaala n baa fidi ki tua poadi li tuonli n baa maa yaala po baa fidi ki yaa tie :

- Li tuonli n nua yaaba kuli yaa ki tuo ki kua lienni,
- I ligi liinma sanbili nni yaa baa poadi,
- Mi diema guudima po yaa pia poadi ke li teni ke bi niba tiini boncianla ki ña bi dogi nni,
- U tayialu bi ñinkuaciandi yaa tieni,
- Yiancaani yaa cua.

Majuodikaaba

Mi jedagidima yanjagili tuona mi diema nni jagisienma leni ban yugidi mi jedagidima cagicianli ki ban tugini li leni Bulicina Faso yudaano tuonsoandiegu kani kuli taani ki waani ke a tuona cuoni lan naaninni maama yaala n tie ti jepoadi koanli po Bulicina nni. Ama yaa ligi n baa dagidi li tuonli po taanma, a caga cenɲanli mi diema kaanjigi kani leni a dobila nni tie tiladi li tuonli n fidi ki soani ɲama.

LI MABUALIELI : MI JEDAGIDIMA TUONA BOGINMA TILI A TUONCAGA PO MASIENKAAMA 2020 KI GEDI 2024

Mi jedagidima tuona boginma tili a tuoncaga po masienkaama ñani mi jedagidima yanjagili a tuoncaga po kani yo. Mi jedagidima tuona boginma tili a tuoncaga po (PSMN) ne tie binamuu (5) po yo ki baa cili 2020 ki gedi 2024 yogunu.

Mi jedagidima tuona boginma tili a tuoncaga po (PSMN) 2020 ki gedi 2024 n baa soani yaaba yaa po mi diema nni

MAALIMA	Lan se naani 2018 po	Lan bua ki pundi naani 2024 po
Yaa jepoadi n ki gbendi	25,4 %	20 %
Yaa jepoadi n bia	8,1 %	Laa pundi 5 %
U kpiagu yaa wa ti madi yogunu	9,7 %	9,5 %
Li biiñaanli leni binaa biili bebe	55,8 %	69 %
Mi jiema tenikaalima yaa bila n pia ñmaali 6 ki gedi 23	24,6 %	27,5 %
Ti jepoadi koanli tuona (PCIMA) n taa yaaba coali	78,1 % (MAS) 30,5 % (MAM)	87,3 % (MAS) 50,1 % (MAM)

Li bogini ki boagidi ki pia a tuona ñoadima sanbila, tin lingi yaala a tuona soanma puoli leni yaa tuona n baa soani.

I. A TUONA ñOADIMA SANBILA, TIN LINGI YAALA A TUONA SOANMA PUOLI

I.1. A tuona ñoadima sanbila

A tuona ñoadima sanbili 1 : Ti jepoadi wadima

Binli kuli yaa jepoadi n ki gbendi n co yaa bila ke baa pundi bina 5 Bulicina nni coali cie miliyon bonyendo.

Ku tigbankpiagu doagidi tin lingi yaala a tuona soanma puoli ke li kan waagi leni yaa tuona n baa soani ki yegi leni a tuona njoadima sanbili 1.

Tigbangu I : Tin lingi yaala leni tin baa soani yaa tuona

Tin lingi yaala cain	A tuona
<p>1. Ki soani ki pugini mi jiema tuonjama a canpanda leni biwaala (ANJE) po</p>	<p>1. Ki pugini mi todima yaala n tie ban tuuni yaa tuona a dojaana nni po, ke li baa todi ki canpandiga leni a biwaala jiema (ANJE) po lan tandi ki yabidi ki go yaa nani</p>
	<p>2. Ki bogini a dojaana nni yaa sanbili n baa todi ki guudi ki go soani ki pugini mi jiema tuonjama a canpanda leni biwaala (ANJE) po</p>
	<p>3. Ki soani mi diema kuli nni i laabaali tenma po yaa tuona n tuuni a dojaana nni</p>
	<p>4. Ki todi ki pugini mi jiema tuonjama a canpanda leni a biwaala (ANJE) po yaala n tie ti lotodiedi nni.</p>
	<p>5. Ki bogini ki taa bali maama lan pugini li njaniali li njandunli mabilikaama yaala n tie a bijaanda naanjanma kuadima po, ki yaa pia yaa cagili n nua ki goandi laa bali maama njoadima.</p>
<p>2. Ki soani ki pugini yaa tuona n tie ki todi mi jedagidima gbamanu po</p>	<p>1. Yaa kpintiidi n pia o nisaalo gbannandi po mi todima kpaabu findima</p>
	<p>2. Ki soani ti diedi nni yanwubili leni ku maasuagu yanwubili gbamanu pugina po.</p>
	<p>3. Ki soani li fuali piama jiema (PFNL) njanbima gbamanu pugina po.</p>
	<p>4. Ki soani ki moandi yaa kpaanbuocaani ke bi njanbi, bi ban njanbi yi ke laa yegi leni nasaaliñoagi (kuudikuduudo, kokodiduudi leni a tuuna) kpaabu n baa u gbamanu.</p>
	<p>5. Ki soani ki moandi bi niba n di yaa jiema boncianla n yaa pia vitamindinba leni mi yaama.</p>
	<p>6. Ki moandi bi puoba n baa yaa tuona n kpendinni li baali sanbila ki pugini.</p>

<p>3. Ki soani ki pugini yaa tuona n tuugi leni mi ñima, ku ñangu leni u kaanu ñamu mi jedagidima po n baa u gbamanu</p>	<p>1. Ki soani ki moandi i dogi niba n tugi u kaanu ñamu tuona (ATPC) yuli.</p>
	<p>2. Ki soani ki moandi i nii nidima leni bu ciebu, mi ñima bi fantanpienma n baa u bgamanu.</p>
	<p>3. Ki soani yaa tuonsoandiedi leni yaa tuonsoantiadi n tuugi leni ku ñangu/u kaanu ñamu n pugini.</p>
	<p>4. Mi ñinñanma kaani baama pugina.</p>
<p>4. Ki pugini yaa tuona n tuugi leni mi niñingbadima tuona mi jedagidima po</p>	<p>1. Ki soani ki pugini i ligi todima (Cash) a tadima po</p>
	<p>2. Ki soani ki pugini toditoama yaala n ki tie ligi a tadima po.</p>
	<p>3. Ki bogini ki kuadi ti kpaandi leni ki dunmanga.</p>
<p>5. Ki pugini yaa tuona n tuugi leni u cogu tuona mi jedagidima po</p>	<p>1. Ki soani ki pugini a bonpola cogu leni bi sedima u cogu po</p>
	<p>2. Ki soani ki pugini ti mamaamaama cogu bi puoba po</p>
	<p>3. Ki soani ki pugini mi banma mi jiema sanbili nni (bi bidanba po, abila, cogibila canbaanba, bila bangikaaba...)</p>
	<p>4. Ki kuani mi jedagidima bangima a cogidieciamu bangima tila nni.</p>
	<p>5. Ki soani ki pugini a cogibila jiema kaani ke li ñani u dogutieba kani lan todi mi jedagidima po.</p>
	<p>6. Ki soani ti kpintiidi kuani leni i tikuanu pugina a cogidiena nni</p>
	<p>7. Ki soani ki pugini yaa tuona n yegi leni laafia, ku ñangu leni mi jedagidima a cogidiena nni.</p>
<p>6. Ki soani ki pugini yaa tuona n tuugi leni laafia mi jedagidima po</p>	<p>1. ki soani binaanba leni a bila laafialo (lotoli deni madi, ki puuni ki pugidi a puotugipunba feri/asiti foliki, li maapedili saanbila, u tugipunbiñoagu (TPI), a puotugipunba biigima yaama n dagidi)</p>
	<p>2. A bila yiani buuma (PCIME) nani u tugupuadu buuma ki teni o mi ñinyaama (SRO/Zinc), li benyanli leni ti ñinwadi buuma</p>
	<p>3. Ki soani leni ban tieni yaa juundiedi i ñoagi, yaa bontani n</p>

	<p>koani leni ti ñinwadi yaa bila n tie ñmaali 3 ki pundi 59 po (CPS) lan todi ti ñinwadi n da cuo ba. Ki koani leni yaa yianpuodike ke a penkpaana muuma baa fidi ke li kan cuo a bila leni a puotugipunba, ki bogini SIDA yianu n da puodi yaa pua n punbi biga (PTME) leni a bicegida laafialo leni bi jedagidima.</p>
	<p>4. Ki suagi ki yaa tiendi mi buuma a puotugipunba leni yaa bila n ki pundi bina 5 po ke laa pia pani.</p>
<p>7. Ki pugini yaa jepoadi yianu n bia buuma a lotodiena nni leni i dogi nni</p>	<p>1. Ki pugini yaa tuonsoantiadi n bua li tuonli po, i ñoagi, yaa tiadi n baa todi mi buuma (PEC) ti lotodiedi (FS) nni</p>
	<p>2. Ki pugini mi bangima a lotola leni a dojaana lotobila (ASBC) po yaala n tie jepoadibiadi buuma (PCIMA) nni.</p>
	<p>3. Ki pugini ti jepoadi yianu biigibandima tuona a dojaana nni</p>
	<p>4. Ki pugini ti jepoadibiadi yianu buuma bangima a cogidieciamama leni a lotola cogidiena nni</p>
<p>8. Ki pugini ti jepoadi yianu buuma paalu li yaa ludi ki cua.</p>	<p>1. Ki bogini lula yianbaadu buuma tuona tili.</p>

A tuona ñoadima sanbili 2 : Yaala n ye mi jiema nni ki todi o nisaalo findima poadima wadima

Laa sanbili lingi ki baa koani leni yaa poadinba n ye yaala n ye mi jiema nni ki baa todi o nisaalo findima, ki tie yaala n baa todi ki paadi ti jepoadi yianu.

Ku tigbanliegu II yaagu n ye tiipo ne doagidi tin lingi yaala cain leni tin baa soani yaa tuona ke li ñua leni a tuona ñoadima sanbilieli 2.

Tigbangu II : tin lingi yaala cain leni tin baa soani yaa tuona ke li ñua leni a tuona ñoadima sanbilieli

Tin lingi yaala cain	A tuona
<p>1. Ki wadi vitaminni A poadima a tadima nni</p>	<p>1. Vitaminni puginma yaa bila n pia ñmaali 6 ki gedi 59, bi puomadipanba leni yaa bila n pundi u cogu.</p>
	<p>2. Yaa bila n tie ñmaali 12 ki gedi 59 leni</p>

	yaa bila n pundi u cogu tugu nni bonfuodi buukpama.
	3. Yaa jiema n dagidi/ki pia yaala n baa todi o nisaalo findima po.
2. Ki wadi mi soama poadima yianu yaa puoba n ye ti madi sanu nni, yaa bila n ki pundi binamuu leni yaa bila n pundi ki cogi.	1. Feeri/asiti foliki puginma a puotugipunba leni yaa bila n pundi u cogu po.
	2. Ki suagi ki yaa bogidi yaala n ye mi jiema nni ki todi o nisaalo findima lan tua bonyoma.
3. Ki bolini yaa poadinba n kpendi o nilo po ke li yegi leni mi yaama (iode) poadima ti gbannandi nni po	1. Ki pugini yaa tuonjaana n goandi li tuonli gbamanu.
	2. Ki bogini ki tieni bu miabu mi diema yudanba kani lan todi bi niba n fidi ki yaa baadi yaa yaama n nani (ki pia iode)
4. Ki soani ki pugini yaa jiema n nani ki dagidi tagima leni mi jiema	1. Ki soani yaa tuonsoandiedi n tagi yaa jiema n nani ki dagidi gbamanu puginma po
	2. Ki todi yaaba n tagi mi jiema n noadi ban bili yaa sanbila lipo, ki taani leni a biwaala yonnanma tagima po.
	3. Ki paa i laabaali mi niyoma yaala n tie yaa jiema n nani ki dagidi po

A tuona noadima sanbili 3 : Ki koani ki pugini mi jekandikaama yiani leni yaa yiani n ki tie yianpuodike ki yegi leni mi jedagidima

Laa sanbili baa todi ki guudi ti yula u kpiagikandiko, gbengikandiko, ki koani leni i yiani nani sikidi yianu (diabeti), hipertansion, ki tundi mi niyoma yaala n tie mi jedagidima tuonjama po leni yaa bonjekaala n tie ti diema yaala.

Ku tigbantaagu III yaagu n ye tiipo ne doagidi tin lingi yaala cain leni tin baa soani yaa tuona ke li nua leni a tuona noadima sanbitaali 3.

Tigbangu III : tin lingi yaala cain leni tin baa soani yaa tuona ke li nua leni a tuona noadima sanbitaali 3.

Tin lingi yaala cain	A tuona
----------------------	---------

<p>1. Ki soani ki pugini yaa yiani n ki gbendi ki kaa go puodi ki yegi leni mi jedagidima buuma (PEC)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ki guudi bi niba leni u kpiagiciamu/gbengiciamu • Yaa yiani n ki puodi (MNT) buuma puginma (PEC)
<p>2. Ki soani ki pugini a tuonɲama mi jedagidima leni yaa yienu n ɲani</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ki soani mi niyoma po yaa tuona n ɲani mi jedagidima leni yaa yienu n ɲani po.

A tuona ɲoadima sanbili 4 : Ki pugini mi jiema laafialo kubima

Yaa bonjekaala n ki dagidi mi jiema po tie yaala n baa fidi ki cuani poadi a tadima po. Yaa tuonsanbili ye ne tie mi jiema laafialo kubima ki bua yaa jiema n ɲani ki dagidi o nisaalo po n yaa ye.

Ku tigbannaagu IV yaagu n ɲua ne doagidi tin lingi yaala cain leni tin baa soani yaa tuona ke li ɲua leni a tuona ɲoadima sanbinaali 4.

Tigbangu IV : Tin lingi yaala cain leni tin baa soani yaa tuona ke li ɲua leni a tuona ɲoadima sanbinaali 4.

Tin lingi yaala cain	A tuona
<p>1. Ki soani ki pugini mi jiema laafialo bali mabilikaama yaama n bogini ki go gobidi laa sanbili</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ki diani bi ki guani ki diidi yaa bali maama bi yaa mabilikaama tila leni yaa sanbila n jagi ki sieni mi jiema laafialo po. • Ki guani ki diani bi ki pugini yaa tuona n yegi leni mi jiema tienma, mi tagima, mi tugima leni mi bilima • Ki kaani cagili a tuona gobidima po leni yaa tuonsoanba n tuuni li sanbili nni n baa yaa kadi naani ki boagidi bi banma.
<p>2. Ki pugini yaa tuonsoandiedi n tuuni mi jiema laafialo guudima goandima leni mi diidima gbamanu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ki pugini li kpaagili yaala n tie yaa yiani n ña mi jiema kani • Ki pugini yaa tuonsoanba n goandi a tuona coali leni bi bangima.
<p>3. Ki todi ki faali bi niba po ban fidi ki ɲoadi mi jiema laafialo guudima</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ki soani mi jiema laafialo guudima laabaali tenma puginma po ki taani leni niyendiyendo kuli po, • Ki soani ki pugini yaa caga n diidi mi jiema laafialo

tuonɲama	guudima gbamanu, • Ki soani ki pugini yaaba n tagi yaa jiema n ña ti kpaandi nni gbamanu yaala n yegi leni mi jiema laafialo guudima tuonɲama po.
----------	--

A tuona ɲoadima sanbili 5 : Ki soani ki mi jedagidima tuona gobidima li bali maama boginli ɲanbipuginma

Yaa sanbili n ye ne nani lan bili ke li tuonli baa yaa tie mi gobidima po yeni, li baa soani ki kaani a caga i kaani kuli maama ke yaaba n tuuni baa yaa kadi ki ki boe ki boagidi bi banma.

Ku tigbanliegu V yaagu n ye tiipo ne doagidi tin lingi yaala cain leni tin baa soani yaa tuona ke li ɲua leni a tuona ɲoadima sanbimuuli 5.

Tigbangu V : Tin lingi yaala cain leni tin baa soani yaa tuona ke li ɲua leni a tuona ɲoadima sanbimuuli 5.

Tin lingi yaala cain	A tuona
1. Ki ɲanbi ki pugini yaa caga n tuuni mi jedagidima sanbili nni bonginli leni a gobidima	<ul style="list-style-type: none"> • Ki ɲanbi ki pugini a caga taaniboeli leni a gobidima i kaani kuli yaala n tuugi leni mi jedagidima. • Ki pugini yaa tuoncaga n tuuni li sanbili nni gbamanu.
2. Ki ɲanbi ki pugini a tuona ɲoadidiidima leni a biigima yaala n tie mi jedagidima sanbili nni.	<ul style="list-style-type: none"> • Ki pugini mi jedagidima tuona goandima gbamanu • Ki pugini ban taani ki bogini yaa tuona mi jedagidima po n mali yaala ɲoadidiidima leni li biigima gbamanu.
3. Ki pugini mi cogilingima yaala n tie mi jedagidima po.	<ul style="list-style-type: none"> • Ki bogini mi cogilingima tuona yaala n yegi leni mi jedagidima po.
4. Ki soani ki pugini i laabaali tenma, bu miabu leni bi niba taanma yaala n tie mi jedagidima po.	<ul style="list-style-type: none"> • Ki bogini a tuona laabaali tenma yanjagili tili.

II. MI JEDAGIDIMA TUONA BOGINMA A TUONCAGA PO LIGI

Mi jedagidima tuona boginma a tuoncaga po n baa je yaa ligi taanma tie **Miliyaari kobimuu n piinii n bonbinii leni miliyon kobitaa n bonbiyia n tudakobiga n piitaa n tudanaa n kobinii n piilele n kuumulie (K 11 767 826 974)**. La liigi n boagidi boagidi maama binli kuli leni tuonbuolu kuli po maama nne:

Tigbangu : I ligi n boagidi maama leni tuonbuolu kuli n baa je yaala

TUONBUOLU	2020	2021	2022	2023	2024	Li taanma
Mi jedagidima po	K 4 631 874 751	K 5 404 241 425	K 6 769 682 575	K 6 852 818 230	K 7 557 715 562	K 31 216 632 544
Mi ñima, ku ñangu leni u kaanu ñamu	K 3 980 155 176	K 4 073 934 176	K 4 343 022 176	K 3 774 141 576	K 3 793 541 576	K 19 964 794 679
Laafia	K 3 763 995 797	K 4 206 245 747	K 4 653 190 752	K 4 994 832 661	K 5 444 869 423	K 23 063 134 380
Li jeeguoli	K 538 518 622	K 1 045 135 674	K 654 088 389	K 294 825 289	K 248 825 289	K 2 781 393 264
Mi niiningbadima	K 10 420 049 713	K 6 070 575 713	K 6 070 575 713	K 6 070 575 713	K 6 070 575 713	K 34 702 352 366
U cogu	K 684 792 781	K 708 923 195	K 647 242 195	K 717 396 400	K 588 786 400	K 3 347 140 971
Ti gaanilindima	K 23 873 386	K 23 873 386	K 20 806 720	K 20 806 720	K 20 806 720	K 110 166 932
U cogulingima	K 310 300 000	K 359 500 000	K 346 300 000	K 375 634 000	K 392 234 000	K 1 783 968 000
Ti yandi	K 135 062 000	K 136 360 160	K 138 893 022	K 140 261 583	K 141 666 674	K 692 243 639
Li taanma	K 24 488 622 227	K 22 028 789 477	K 23 647 101 542	K 23 241 292 172	K 24 259 021 556	K 117 661 826 974

Lanwani, yaa paadima n ye yaa ligi n ye leni yii n baa liini li teni ke ti bandi ke i ligibuake tie **K 44 678 365 046**, i tuonbuoli kuli taanma po. Yaala n poadi tie kobiga siiga **32 %** yaa ligi n ye mo taanma kobiga siiga tie **68%**.

Yaa ligi n poadi yeni biinma n baa ña naani tie ke baalo baa tieni ania boncianla o yucele gbamanu ligi liinma po leni bi todikaaba n baa tieni yaa todima.

III. TIN BAA KUBI YAA LANBONA

- Mi jejanma n tie laafia, u dogu findima leni li nakubili dabanjali,
- Ki soani mi jedagidima po tie ki pugini o nisaalo yema yema ñamu po,
- Ki biga cicili danatudili siiga tie yaa yogunu n dagidi ban fidi ki paadi o leni ti jepoadi yianu.
- Yaa biga yaa findima n dagidi tie yaa nikipelo n beni ki dagidi.
- Ki tuodi ki soani ti jepoadi yianu guudima po, faali ki cie u buuma.
- Ki wadi yaa jalibo n baa cuani i yianpuodike mi jiema sanbili nni.
- Ki pugini li koobaali, ti kpaandi buolicoal kpaabu leni li fali kpaabu.

- Ki ŋoadi ku ŋangu tuonŋama mi jiema tagima nni, li baa todi li bonjekaala laafialo guudima.
- Ti janbidi yaaba n pia yaala n todi o nisaalo findima jiema ŋanbidi ki pugidi mi jedagidima.
- Yaa bonjekaala n ña ti yaa tinga nni yaa bogidi ŋama, li jiema todi mi jedagidima bonbuakaala po, ki pugidi mi piama kelima li wadi u ligibiandu niinpo jiema daama po.
- Ti kpaandi buoli yaa yabidi, li baa fidi ki todi i jebuoli n wuli leni yaa todima n dagidi o nisaalo n bua yaala mi jiema po.
- Ki yaa faami ki diidi mi jiema yaa ki biidi (kuuma daali yaa pundi...).
- A bonpola cogu leni mi sedima u cogu nni.
- Ki tieni ti kpintiidi kuani a cogidiena po.
- Yaa biga yaa findima n ki dagidi cogu kan yaa suagi, li baa fidi wan ŋa u cogu mo.

IV. YAA TUONJAALI N YII « RIGHT TO GROW/BIGA KULI PIA U SANU KI YABIDI » MIABU

Royaume des Pays-Bas

Biga kuli pia u sanu ki yabidi (fandi) tuonjaali « Right to Grow (R2G) » n diani mi jedagidima yanjagili leni li tuona boginli masienkaama a tuoncaga tila Bulicina Faso nni yeni, o bua ki tieni o todima bi tuonsoanba kuli n bandi a tilieda yeni lan todi ba, bi tuona soanma po. Lani yaa po yo, ke biga kuli pia u sanu ki yabidi tuonjaali « Right to Grow » miadi bi tuonsoanba kuli mi diema kuli nni, resionba nni, provensinba nni leni komininba nni ban tieni bi todima ki soani ban puogi ba yaa tuona lan todi a tuoncaga kuli n fidi ki kuani bi nii lienni Bulicina Faso bila kuli yeŋanma po.

